

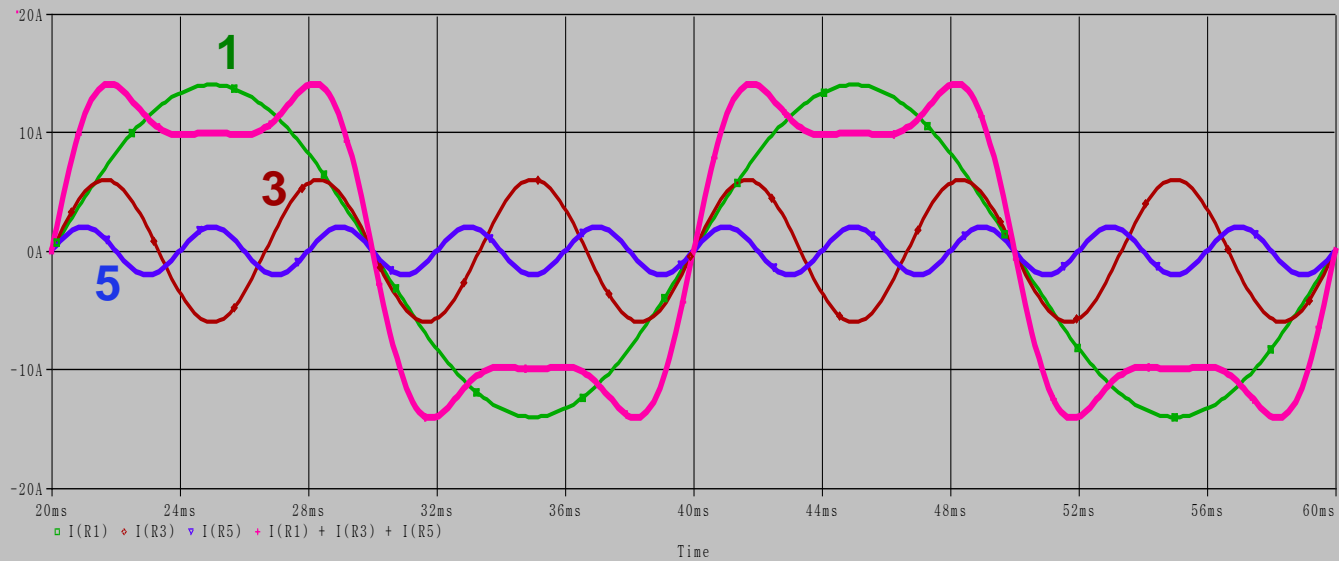
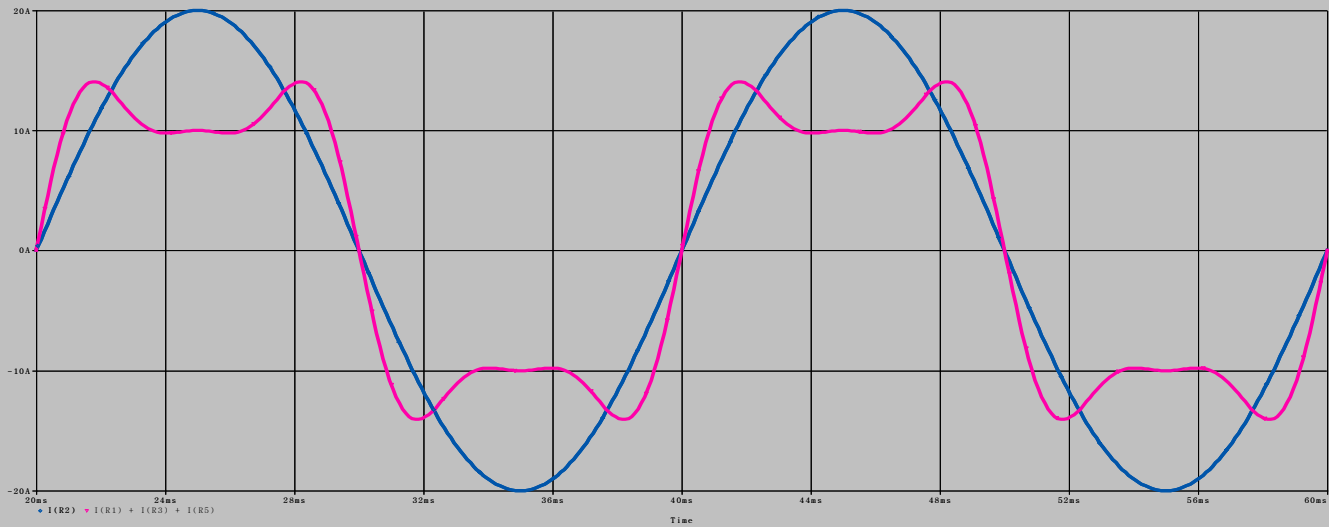
Zagrożenia generowane przez odbiorniki nieliniowe

Zagrożenia w sieciach i instalacjach elektrycznych generowane przez odbiorniki nieliniowe

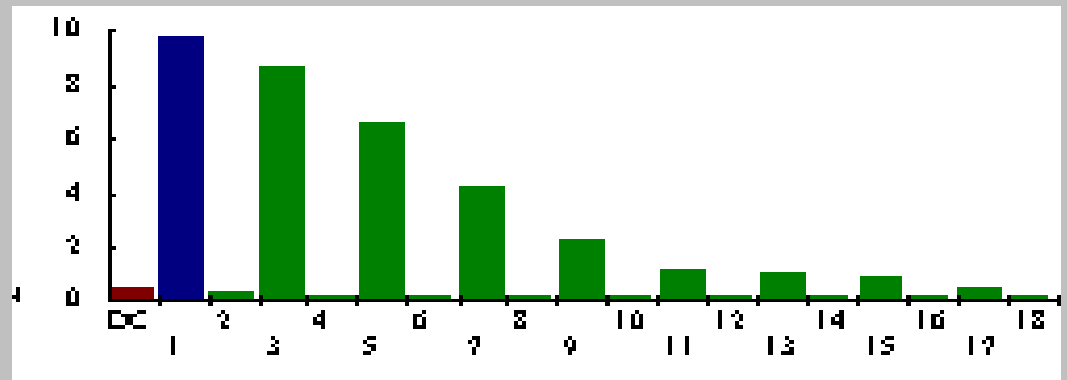
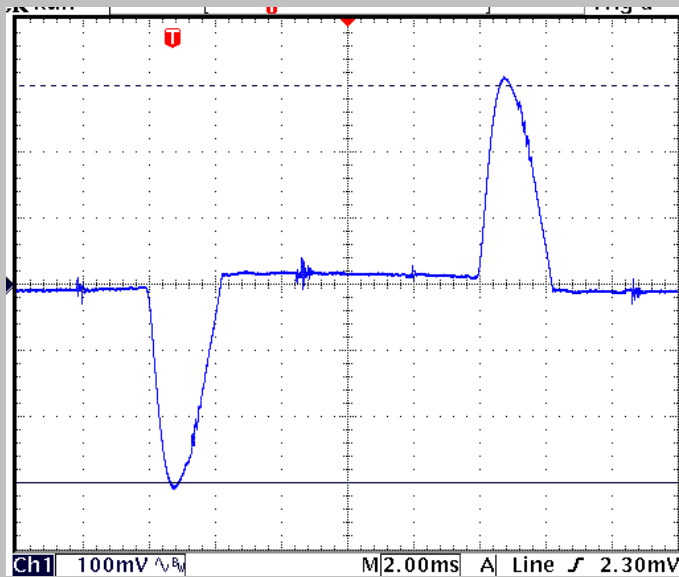
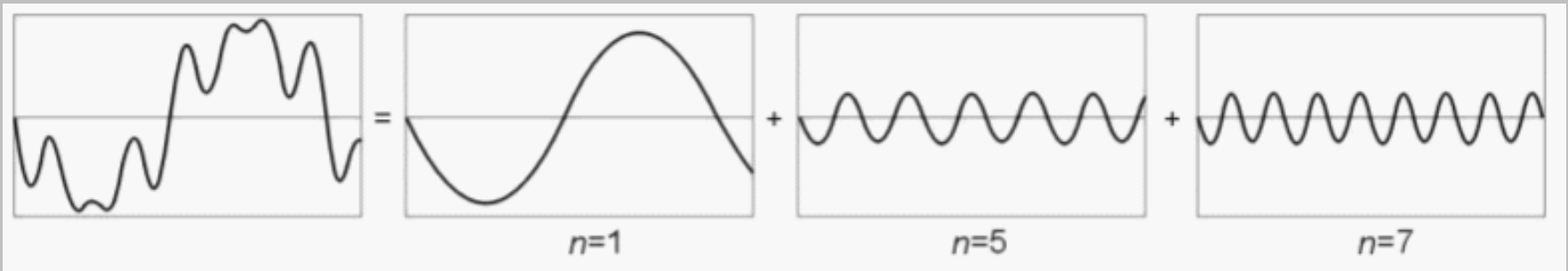
ZASILACZE   KOMPUTERY   OŚWIETLENIE ENERGOOSZCZĘDNE

- Zaburzenia napięcia
- Wzrost prądu w przewodzie neutralnym
- Wzrost napięcia między przewodem neutralnym a PE
- Przegrzewanie się transformatorów i silników (+ wibracje)
- Awarie kondensatorów do kompensacji mocy biernej
- Wzrost strat w liniach przesyłowych
- Błędne działanie zabezpieczeń
- Błędne wskazania liczników energii
- Wzrost natężenia pola magn. emitowanego przez transformatory
- Przyspieszona degradacja izolacji

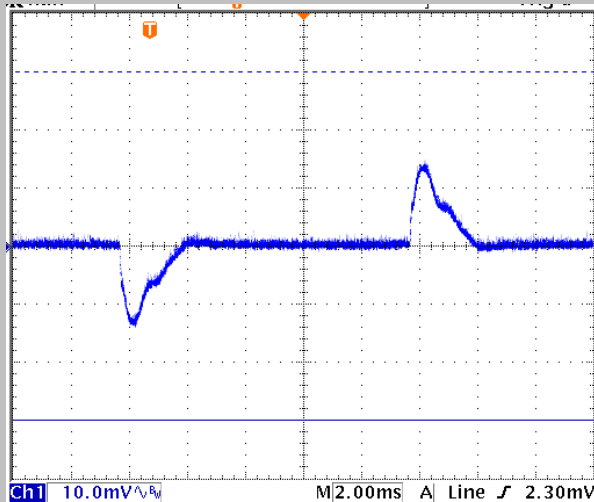
Harmoniczne w przebiegach odkształconych

Harmoniczne w przebiegach odkształconych

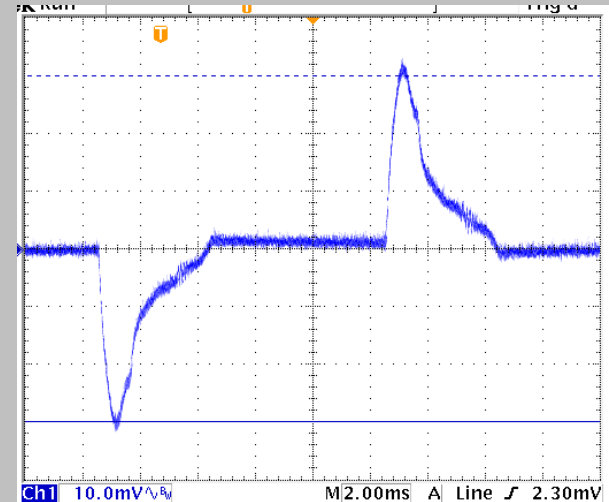

Odbiorniki nieliniowe – prąd pobierany z sieci

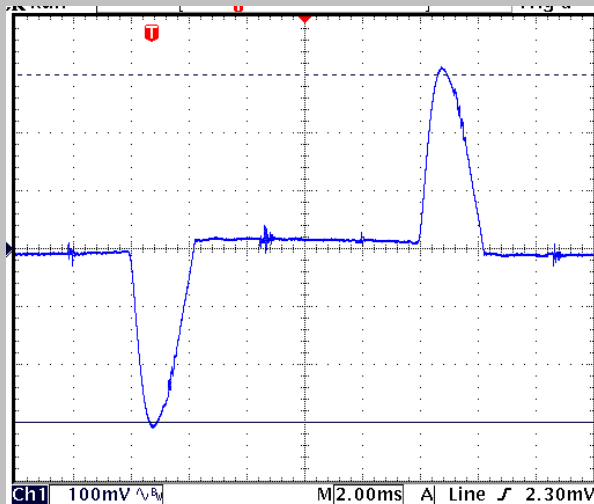

Ładowarka
telefonu
 $I = 0,04A$

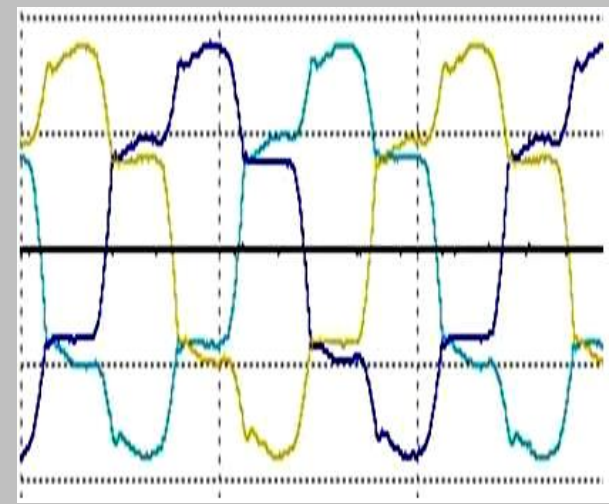
Żarówka
energooszczędna
 $I = 0,1A$

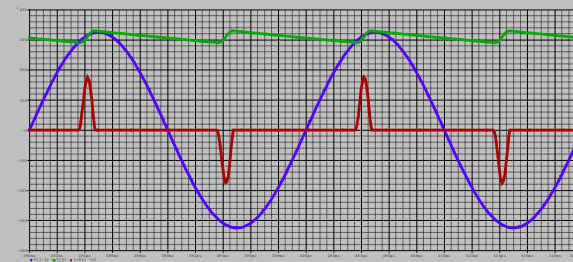
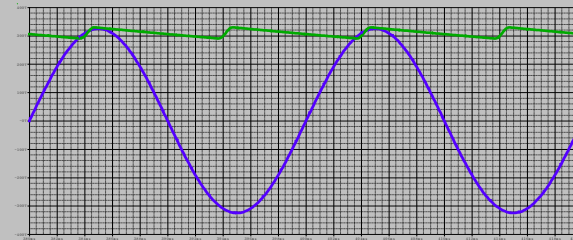
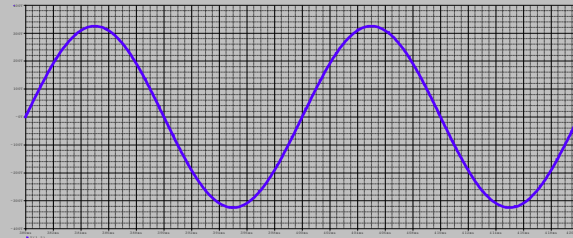
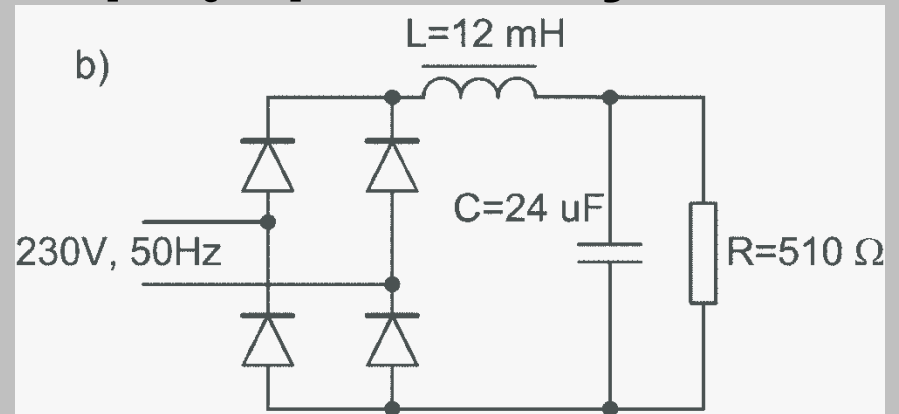
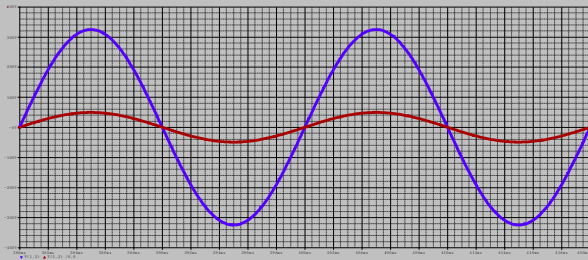
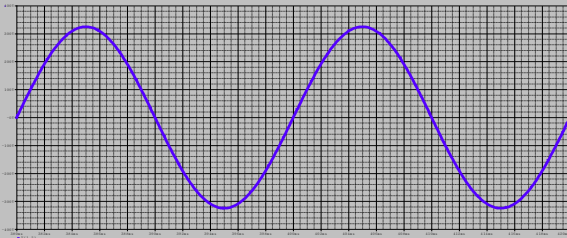
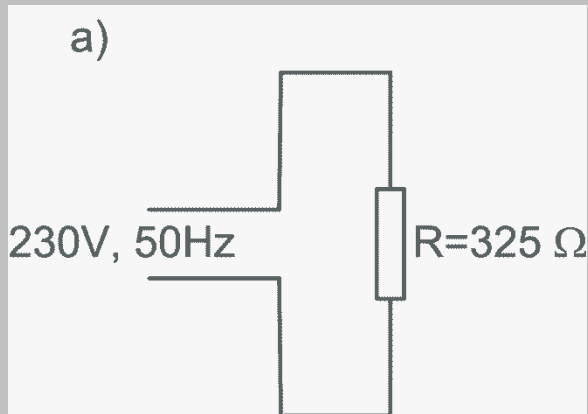
Komputer
 $I = 1A$

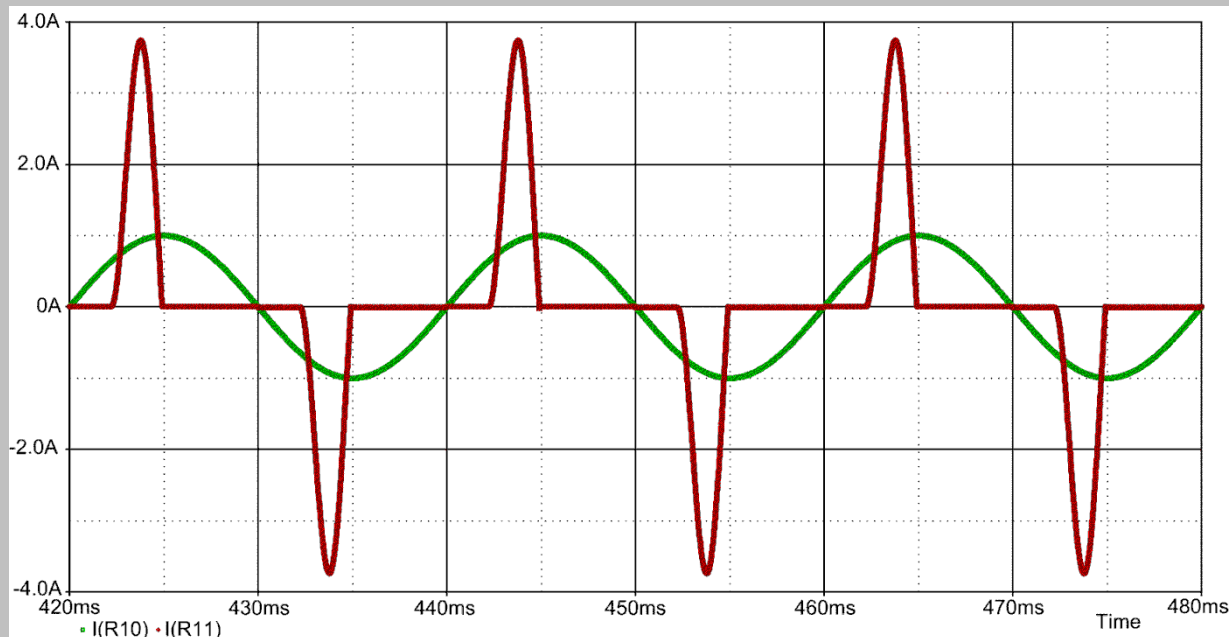
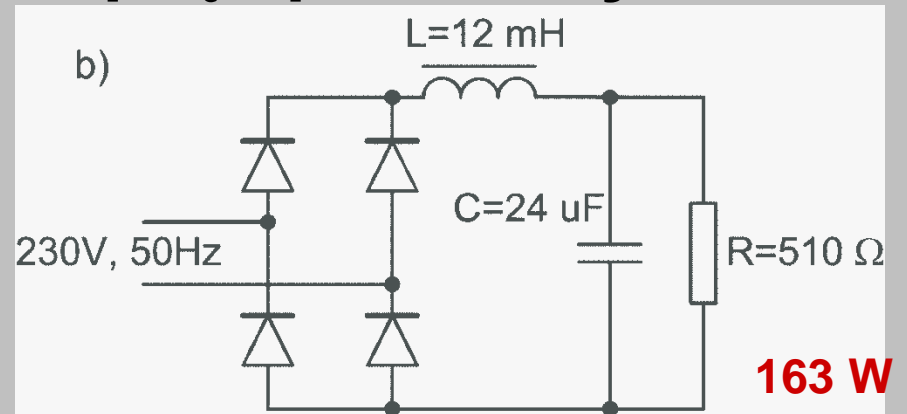
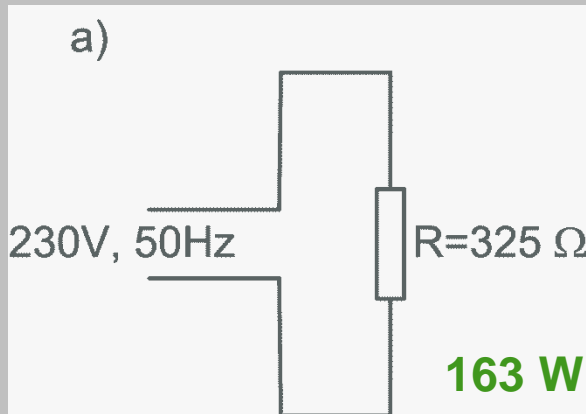
Podstacja
trakcyjna
 $I = 150A$ (15kV)

Odbiorniki nieliniowe – prąd pobierany z sieci

Odbiorniki nieliniowe – prąd pobierany z sieci

$I_a=0,7 \text{ A}$

$I_b=1,3 \text{ A}$

Transformatory zasilające odbiorniki nieliniowe

Wzrost strat w rdzeniu i uzwojeniach (K-Factor)

Transformer 3-PH as per EN 60726 + DNV			
Type	ET3SM-150	No./Year	00565 / 2015
Output	150 kVA	Vector g.v.n.	Dy5
I	3x440 V	D	198 A
II	3x230 V	y	377 A
Frequency	60 Hz	insul.class	T45H
No-load losses	445 W	Load	S1
Load losses	2824 W	Cooling	AN
Ambient temp.	45 °C	Design	IP00
Uk	3,30 %	Total weight	579 kg

KAT 09-125 Made in Poland

TYPE	TNOSP 200/10	SERIAL NUMBER	10570002	YEAR	2011
RATED POWER	200 kVA	PHASE	3	ES	04-6004
NO-LOAD LOSSES	P ₀ 273 W	LOAD LOSSES	P _k 2497 W		
	1 11550 V	433 V	433 V	MAX. AMBIENT TEMP.	40 °C
	2 11275 V	433 V	433 V	OPERATION	C
RATED VOLTAGE	3 11000 V	433 V	433 V	VECTOR GROUP	Dyn11
	4 10725 V	433 V	433 V	COOLING METHOD	ONAN
	5 10450 V	433 V	433 V	TOTAL WEIGHT	890 kg
RATED CURRENT	10,5 A	266,7 A	266,7 A	OIL WEIGHT	152 kg
SHORT-CIRC. IMP.	5,12 %	INSULATION LEVEL LI 95 AC 28 / AC 8			
OIL TYPE	NYNAS NYTRO TAURUS		MAX. SHORT-CIRCUIT TIME		
THIS DEVICES DOES NOT CONTAIN PCB		FREQUENCY		50Hz	
INSULATION CLASS	A	IEC 60076		ENA TS 35-1	

TRANSFORMATOR					
TYP	IT3Sd 400/6	NR			
MOC	400 kVA	GR.	Y _{yn0}	PRACA	C
GN	6000 ±5% V	PRAD ZNAM.	38,50	A	
DN	525 V	PRAD ZNAM.	440	A	
NAP.ZW.	%	LICZ.FAZ.	3	50	Hz
STR.JAK.	1848 W	STR.OBC.	3330	W	
STR. OCHR.	IP00	CHŁ.ODZ.	AN		
TEMP.OT.	40 °C	PN-83/E-06040			
MASA CAŁK.	1575 kg	KL.IZOL.	C		
POZIOMY IZOLACJI:					

Transformatory zasilające odbiorniki nieliniowe

Wzrost strat w rdzeniu i uzwojeniach (K-Factor)

Transformer 3-PH as per EN 60726 + DNV

Type	ET3SM-150	No./Year	00565 / 2015
Output	150 kVA	Vector g.v.n.	Dy5
I	3x440 V	D	198 A
II	3x230 V	y	377 A
Frequency	60 Hz	insul.class	T45H
No-load losses	445 W	load	S1
Load losses	2824 W	Cooling	AN
Ambient temp.	45 °C	Design	IP00
Uk	3,30 %	Total weight	579 kg

KAT 09-125 Made in Poland

TYPE	TNOSP 200/10	SERIAL NUMBER	10570002	YEAR	2011
RATED POWER	200 kVA	PHASE	3	ES	04-6004
NO-LOAD LOSSES	P ₀ 278 W	LOAD LOSSES	P _k 2497 W		
	1 11550 V	433 V	MAX. AMBIENT TEMP.	40 °C	
	2 11275 V	433 V	OPERATION	C	
RATED VOLTAGE	3 11000 V	433 V	VECTOR GROUP	Dyn 11	
	4 10725 V	433 V	COOLING METHOD	ONAN	
	5 10450 V	433 V	TOTAL WEIGHT	890 kg	
RATED CURRENT	10,5 A	266,7 A	OIL WEIGHT	152 kg	
SHORT-CIRC. IMP.	5,12 %	INSULATION LEVEL	LI 95 AC 28 / AC 8		
OIL TYPE	NYNAS NYTRO TAURUS	MAX. SHORT-CIRCUIT TIME	2 s		
THIS DEVICES DOES NOT CONTAIN PCB		FREQUENCY	50Hz		
INSULATION CLASS	A	IEC 60076	ENA TS 35-1		

TRANSFORMATOR			
TYP	IT3Sd 400/6	NR	
MOC	400 kVA	GR. Y _{yn0}	PRACA C
GN	6000 ±5% V	PRAD ZNAM.	38,50 A
DN	525 V	PRAD ZNAM.	440 A
NAP.ZW.	%	LICZ.FAZ.	3 50 Hz
STR.JAK.	1848 W	STR.OBC.	3330 W
STR. OCHR.	IP00	CHŁ.ODZ.	AN
TEMP.OT.	40 °C	PN-83/E-06040	
MASA CAŁK.	1575 kg	KL.IZOL.	C
POZIOMY IZOLACJI:			

Transformatory zasilające odbiorniki nieliniowe

Wzrost strat w rdzeniu i uzwojeniach (K-Factor)

Transformer 3-PH as per EN 60726 + DNV			
Type	ET3SM-150	No./Year	00565 / 2015
Output	150 kVA	Vector g.v.n.	Dy5
I	3x440 V	D	198 A
II	3x230 V	y	377 A
Frequency	60 Hz	insul.class	T45H
No-load losses	445 W	Load	S1
Load losses	2824 W	Cooling	AN
Ambient temp.	45 °C	Design	IP00
Uk	3,30 %	Total weight	579 kg

KAT 09-125 Made in Poland

TYPE	TNOSP 200/10	SERIAL NUMBER	10570002	YEAR	2011
RATED POWER	200 kVA	PHASE	3	ES	04-6004
NO-LOAD LOSSES P_0	273 W	LOAD LOSSES P_k	2497 W		
1	11550 V	433 V	433 V	MAX. AMBIENT TEMP.	40 °C
2	11275 V	433 V	433 V	OPERATION	C
RATED VOLTAGE	3	11000 V	433 V	VECTOR GROUP	Dyn 11
4	10725 V	433 V	433 V	COOLING METHOD	ONAN
5	10450 V	433 V	433 V	TOTAL WEIGHT	890 kg
RATED CURRENT	10,5 A	266,7 A	266,7 A	OIL WEIGHT	152 kg
SHORT-CIRC. IMP.	5,12 %	INSULATION LEVEL LI 95 AC 28 / AC 8			
OIL TYPE	NYNAS NYTRO TAURUS		MAX. SHORT-CIRCUIT TIME		
THIS DEVICES DOES NOT CONTAIN PCB			FREQUENCY		
			50Hz		
INSULATION CLASS	A	IEC 60076		ENA TS 35-1	

P_{ef}

2824 W

2497 W

3330 W

TRANSFORMATOR					
TYP	IT3Sd 400/6	NR			
MOC	400 kVA	GR.	Yyn0	PRACA	C
GN	6000 ±5%	V	PRAD ZNAM.	38,50	A
DN	525	V	PRAD ZNAM.	440	A
NAP.ZW.	%	LICZ.FAZ.	3	50	Hz
STR.JAK.	1848 W	STR.OBC.	3330	W	
STR. OCHR.	IP00	CHK.OBZ.	AN		
TEMP.OT.	40 °C	PN-83/E-06040			
MASA CAŁK.	1575 kg	KL.IZOL.	C		
POZIOMY IZOLACJI:					

Transformatory zasilające odbiorniki nieliniowe

Wzrost strat w rdzeniu i uzwojeniach (K-Factor)

$$P_{eh} = P_{ef} \cdot K$$

$$K = \sum_{h=1}^{50} \left(\frac{I_h}{I} \right)^2 h^2$$

K-Factor (standard IEEE UL1561)

P_{eh} całkowite straty w rdzeniu przy obecności harmoniczných

P_{ef} straty w rdzeniu przy częstotliwości podstawowej

Specjalne konstrukcje transformatorów (dla poszczególných grup)

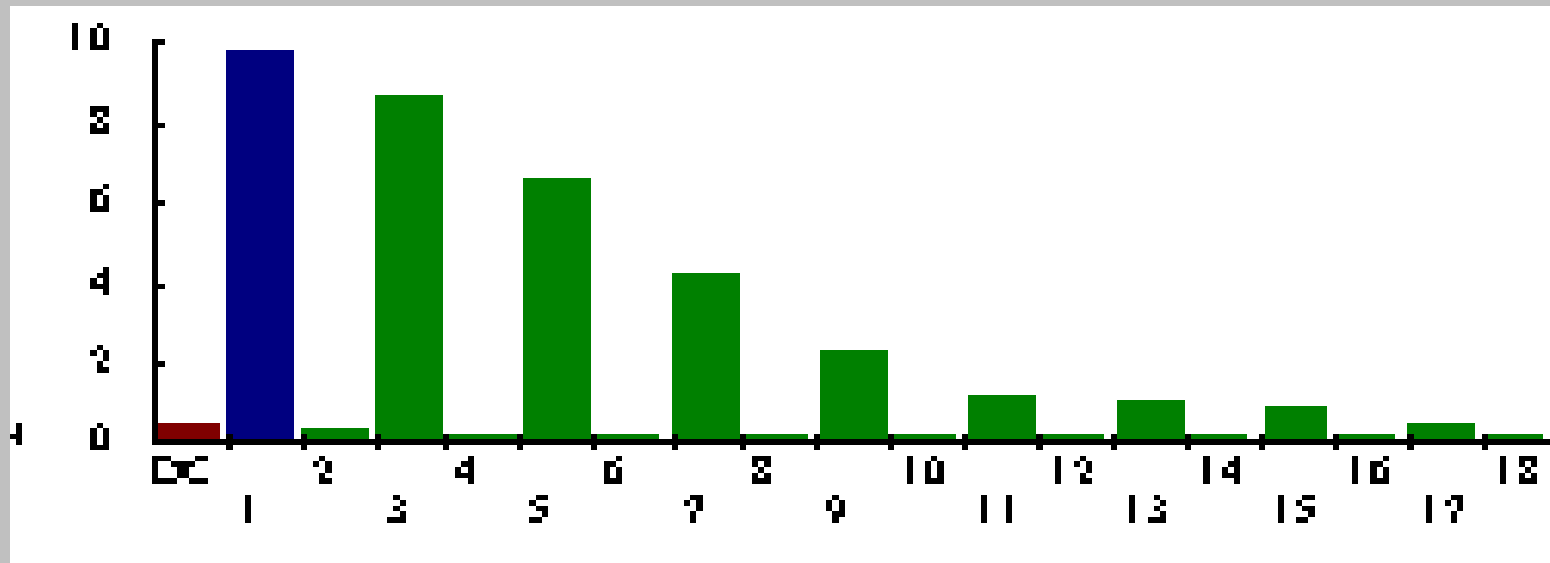
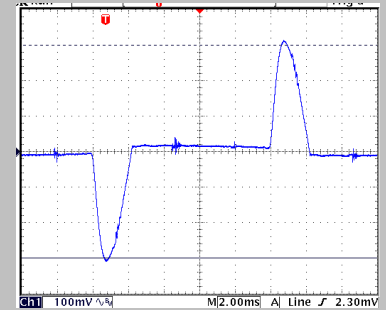
(rdzenie z materiałów o małych stratach, uzwojenia wykonywane linką lub licą)

K-4, K-9, K-13, K-20, K-30, K-40, K-50

Powyżej 7-mej harmoniczných

Wzrost strat w przewodach (naskórkowość)

Impulsowy przebieg prądu – K-Factor

100% 88% 66% 43% 22% 12% 11% 10% 5%
 9,8A 8,6A 6,5A 4,2A 2,2A 1,2A 1,1A 1,0A 0,5A

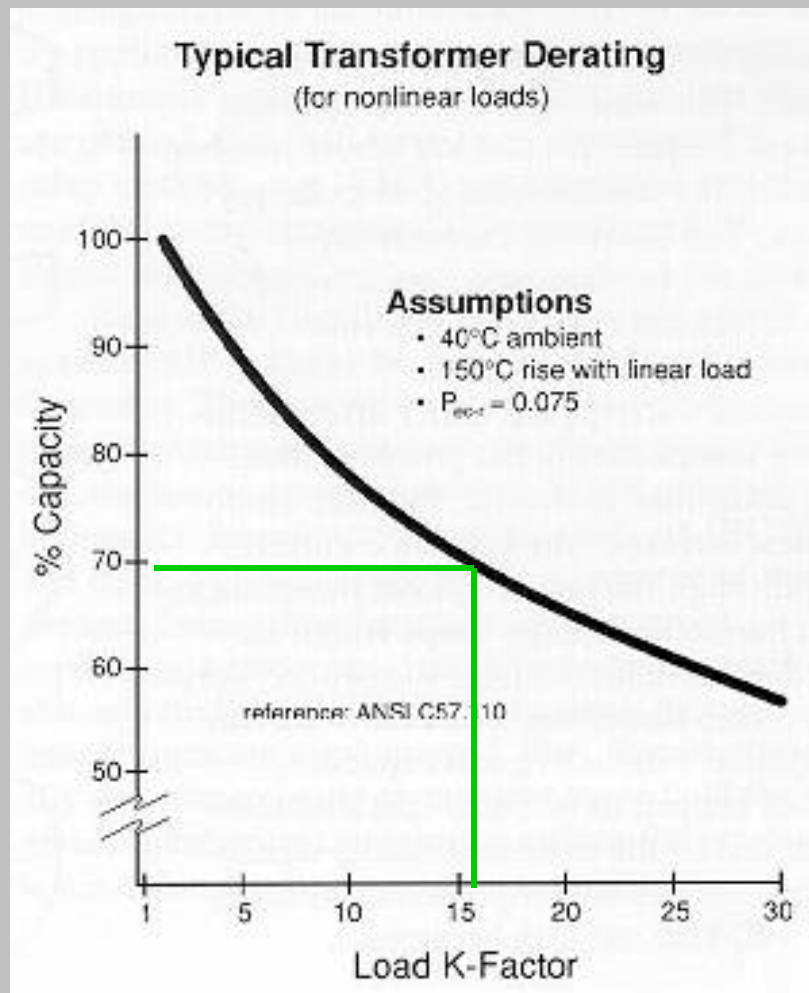
$$K = \sum_{h=1}^{17} \left(\frac{I_h}{I} \right)^2 h^2$$

K = 15,72

K-4, K-9, K-13, **K-20**, K-30, K-40, K-50

Transformatory zasilające odbiorniki nieliniowe

Obniżenie parametrów znamionowych

Max obciążenie 70%

Transformatory zasilające odbiorniki nieliniowe

Obniżenie parametrów znamionowych

File Method

Enter the harmonic number and harmonic current for each harmonic that is present and "Add" to the list. Remember to include the fundamental with a harmonic number of one. Currents may be absolute values or relative to the fundamental current as 1.

Calculation method

K Factor Factor K

Fundamental eddy current loss: 0.100

Eddy current loss exponent: 1.7

Harmonic No.:

Magnitude: Add

RMS current: 1,576

K - rating: 15,72 Calculate

Harmonic No.	Magnitude
1	9,800
3	8,600
5	6,500
7	4,200
9	2,200
11	1,200
13	1,100
15	1,000
17	0,500

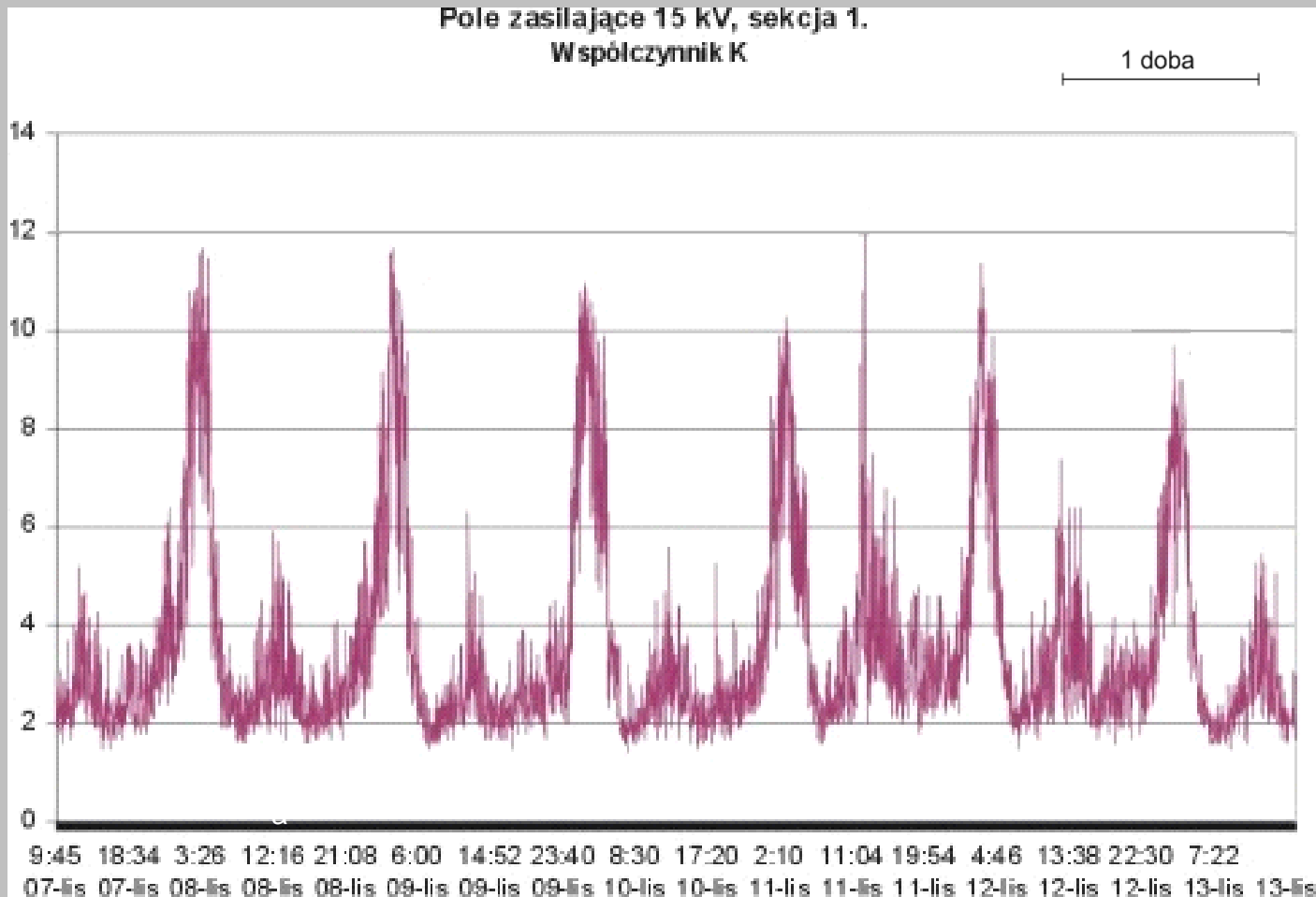
$$K = \sum_{h=1}^{17} \left(\frac{I_h}{I} \right)^2 h^2$$

K = 15,72

K-4, K-9, K-13, **K-20**, K-30, K-40, K-50

Transformatory zasilające odbiorniki nieliniowe

Obniżenie parametrów znamionowych

(rejestracja 6-dobowa)

Awarie kondensatorów z powodu harmonicznych

Rozdzielnia

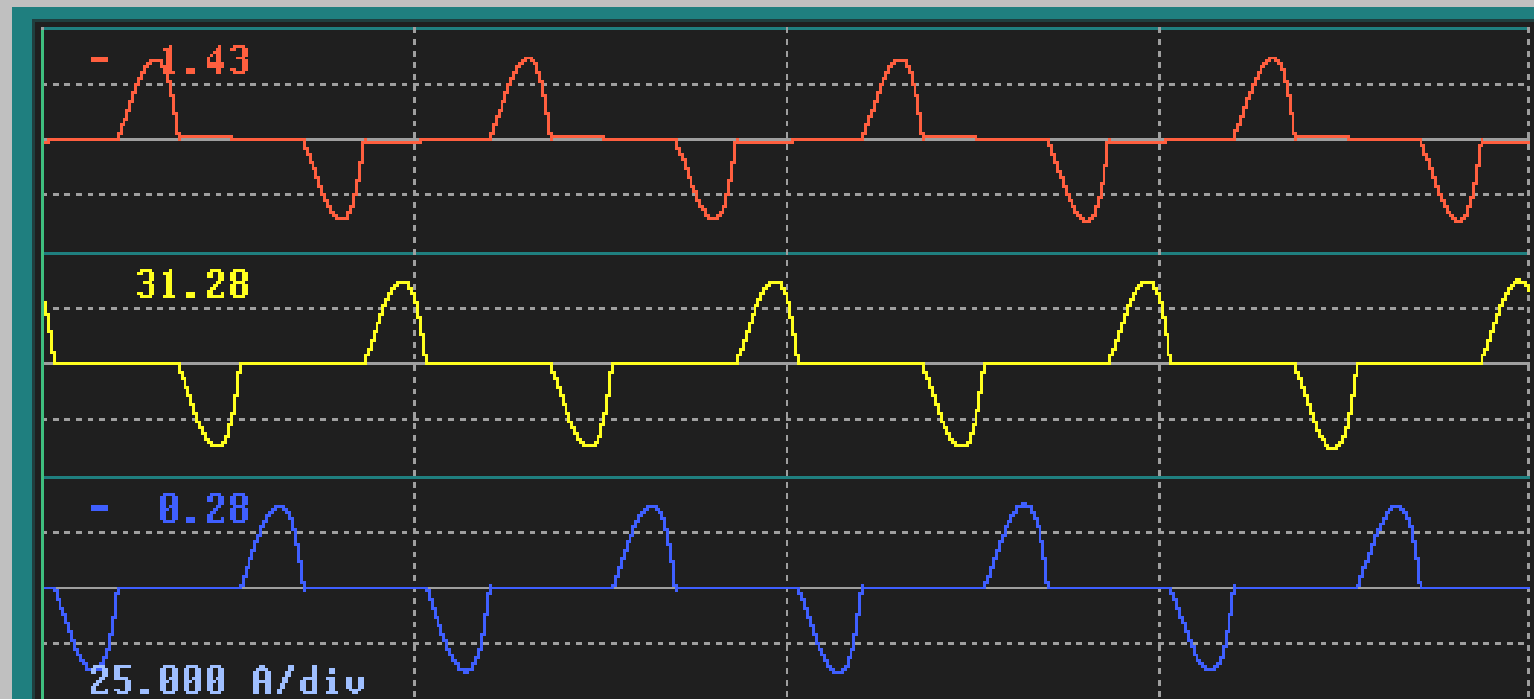
3x400V

100 kVAr

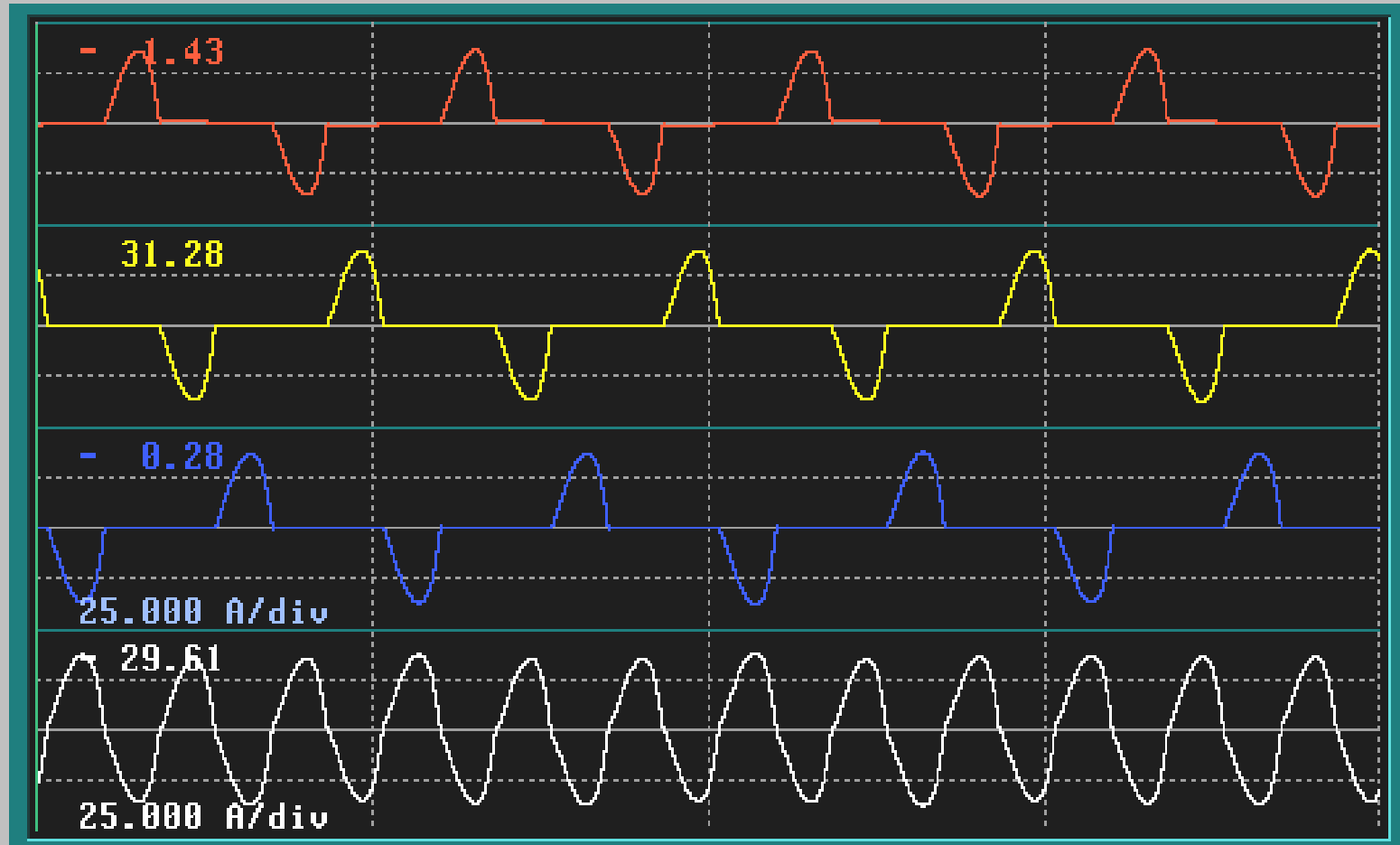

Odbiorniki nieliniowe – prądy fazowe

Odbiorniki nieliniowe – prąd w przewodzie neutralnym

Jakość energii elektrycznej - IEEE std. 519

Total Harmonic Distortion

$$THD = \sqrt{\sum_{k=2}^N (U_k / U_1)^2} * 100\%$$

Zakłócenia harmonicznymi

Dopuszczalne limity

(wg. standardu IEEE 519 – 1992,

)

U	120V ÷ 69kV	69kV ÷ 161kV	161kV <
THD	5%	2,5%	1,5%

USA

1992: 15% ÷ 20%

2001: 60% ÷ 80%

Zakłócenia harmonicznymi

Dopuszczalne limity

(wg. standardu IEEE 519 – 1992, wg. Rozp. Min. Gosp. z 25.09.2000)

U	120V ÷ 69kV	69kV ÷ 161kV	161kV <	
THD	5%	2,5%	1,5%	
U	≤ 1kV	1kV < U ≤ 30kV	30kV < U ≤ 110kV	110kV <
THD	8%	5%	2,5%	1,5%

Zakłócenia harmonicznymi

Dopuszczalne limity

(wg. standardu IEEE 519 – 1992, wg. Rozp. Min. Gosp. z 04.05.2007)

U	120V ÷ 69kV	69kV ÷ 161kV	161kV <	
THD	5%	2,5%	1,5%	
U	≤ 1kV	1kV < U ≤ 30kV	30kV < U < 110kV	110kV ≤
THD	8%	8%	8%	3%

Zakłócenia harmonicznymi

**Rozporządzenie Ministra Gospodarki w sprawie szczegółowych warunków funkcjonowania systemu elektroenergetycznego
(Dz.U.2007.93.623 – rozporządzenie z dnia 04.05.2007)**

... na podstawie art. 15 ustawy z 15.04.2011 zarządza się, co następuje:

...
§ 38 p.4) Przedsiębiorstwo energetyczne, do którego sieci są przyłączeni odbiorcy, może ustalić, dla poszczególnych grup przyłączeniowych, dopuszczalne poziomy zaburzeń parametrów jakościowych energii elektrycznej niepowodujących pogorszenia parametrów określonych w ust. 1 i 3 albo ustalonych w umowie sprzedaży energii elektrycznej.

Liczniki energii elektrycznej

Wpływ harmonicznych na wskazania

(badania w wzorcowni Oddziału Elbląskiego ENERGA-OPERATOR SA)

			Numer próby			
			1	2	3	4
cos φ	-					
I	A					
THD I	%					
THD U	%					
LS1	P	%				
	Q	%				
LS2	P	%				
	Q	%				
LS3	P	%				
	Q	%				
LS4	P	%				
	Q	%				

Liczniki energii elektrycznej

Wpływ harmonicznych na wskazania

(badania w wzorcowni Oddziału Elbląskiego ENERGA-OPERATOR SA)

			Numer próby			
			1	2	3	4
COS φ	-					
I	A					
THD I	%					
THD U	%					
LS1	P	%				
	Q	%				
LS2	P	%				
	Q	%				
LS3	P	%				
	Q	%				
LS4	P	%				
	Q	%				

Liczniki energii elektrycznej

Wpływ harmonicznych na wskazania

(badania w wzorcowni Oddziału Elbląskiego ENERGA-OPERATOR SA)

			Numer próby			
			1	2	3	4
cos φ	-					
I	A					
THD I	%					
THD U	%					
LS1	P	%				
	Q	%				
LS2	P	%				
	Q	%				
LS3	P	%				
	Q	%				
LS4	P	%				
	Q	%				

Liczniki energii elektrycznej

Wpływ harmonicznych na wskazania

(badania w wzorcowni Oddziału Elbląskiego ENERGA-OPERATOR SA)

			Numer próby			
			1	2	3	4
cos φ	-		0,6	0,96	0,6	0,96
I	A		1	1	6	6
THD I	%		23,185	23,229	23,389	23,400
THD U	%		7,797	7,797	7,804	7,804
LS1	P	%				
	Q	%				
LS2	P	%				
	Q	%				
LS3	P	%				
	Q	%				
LS4	P	%				
	Q	%				

Liczniki energii elektrycznej

Wpływ harmonicznych na wskazania

(badania w wzorcowni Oddziału Elbląskiego ENERGA-OPERATOR SA)

			Numer próby			
			1	2	3	4
cos φ	-		0,6	0,96	0,6	0,96
I	A		1	1	6	6
THD I	%		23,185	23,229	23,389	23,400
THD U	%		7,797	7,797	7,804	7,804
LS1	P	%	0,134	- 0,032	1,501	0,252
	Q	%				
LS2	P	%	0,134	0,168	1,613	0,523
	Q	%				
LS3	P	%	0,434	- 0,182	1,765	0,021
	Q	%				
LS4	P	%	0,434	0,318	1,897	0,624
	Q	%				

Liczniki energii elektrycznej

Wpływ harmonicznych na wskazania

(badania w wzorcowni Oddziału Elbląskiego ENERGA-OPERATOR SA)

			Numer próby			
			1	2	3	4
cos φ	-		0,6	0,96	0,6	0,96
I	A		1	1	6	6
THD I	%		23,185	23,229	23,389	23,400
THD U	%		7,797	7,797	7,804	7,804
LS1	P	%				
	Q	%	- 4,314	17,753	- 4,561	13,713
LS2	P	%				
	Q	%	0,691	- 4,409	- 0,122	- 7,800
LS3	P	%				
	Q	%	0,616	- 5,070	- 0,263	- 8,056
LS4	P	%				
	Q	%	0,616	- 3,747	- 0,137	- 6,840

Liczniki energii elektrycznej

Wpływ harmonicznych na wskazania

(badania w wzorcowni Oddziału Elbląskiego ENERGA-OPERATOR SA)

			Numer próby			
			1	2	3	4
cos φ	-		0,6	0,96	0,6	0,96
I	A		1	1	6	6
THD I	%		23,185	23,229	23,389	23,400
THD U	%		7,797	7,797	7,804	7,804
LS1	P	%				
	Q	%	- 4,314	17,753	- 4,561	13,713
LS2	P	%				
	Q	%	0,691	- 4,409	- 0,122	- 7,800
LS3	P	%				
	Q	%	0,616	- 5,070	- 0,263	- 8,056
LS4	P	%				
	Q	%	0,616	- 3,747	- 0,137	- 6,840

Zakłócenia w sieciach i instalacjach elektrycznych generowane przez odbiorniki nieliniowe

ZASILACZE   KOMPUTERY   OŚWIETLENIE ENERGOOSZCZĘDNE

- Zaburzenia napięcia
- Wzrost prądu w przewodzie neutralnym
- Wzrost napięcia między przewodem neutralnym a PE
- Przegrzewanie się transformatorów i silników (+ wibracje)
- Awarie kondensatorów do kompensacji mocy biernej
- Wzrost strat w liniach przesyłowych
- Błędne działanie zabezpieczeń
- Błędne wskazania liczników energii
- Wzrost natężenia pola magn. emitowanego przez transformatory
- Przyspieszona degradacja izolacji

DZIĘKUJĘ ZA UWAGĘ